

› Každý vlastník vodovodu nebo kanalizace je povinen zajistit jejich **plynulé a bezpečné provozování**, vytvářet **rezervu finančních prostředků** na jejich obnovu. Je zcela zásadní, jak vlastníci VaK k této problematice přistupují, jaké mají obecně **možnosti tyto služby zajišťovat, znalosti, personální možnosti, technické možnosti** atd. Nelze celou problematiku pouze **zužovat na cenu vodného a stočného konečným odběratelům.**“

DOTOVAT CENU VODY ZE ZISKU ZA PRODEJ DŘÍVÍ? BYLO BY TO MOŽNÉ, ALE...

Provozují-li si menší obce či svazky obcí svoji vodohospodářskou infrastrukturu samy a koncovým odběratelům účtují nižší cenu vodného a stočného, poukazuje se na ně jako na „ty neodpovědné“, kdo nedbají o **dlouhodobou samofinancovatelnost této infrastruktury, na trhu zkreslují informace o ceně vody a zákazníci udržují v klamně předstávě o tom, že cena vody může být podstatně nižší, než jak si to žádá realita.**

Jenže, co když obec ve snaze udržovat cenu vodného a stočného co možná nejnižší s ohledem na nižší příjmy svých obyvatel například dotuje cenu vodného a stočného, třeba z výnosu svých lesů?

Výkonný ředitel SMO Pavel Drahovzal by pro to měl pochopení. „Chápeme pohnutky obcí, které je k takovým krokům vedou,“ říká. **„A je na samosprávách samotných, pokud najdou v rozpočtu peníze, které mohou tímto způsobem využít, aby tak učinily.** K případnému zvýšení ceny vodného a stočného je nutné **přístupovat citlivě.** Zejména v menších obcích často žijí obyvatelé s nižšími příjmy a jakékoliv výdaje navíc by pro ně mohly být velkým zásahem do již velmi našponovaného rodinného rozpočtu.“

Také ředitel SOVAK Oldřich Vlasák soudí, že je vždy nutné zvážit, **jakým způsobem je případná dotace provozu vodohospodářské infrastruktury jejím vlastníkem realizována.** „Bude-li vlastník či v přenesené působnosti provozovatel plnit všechny požadavky vyplývající z provozování, ale i z vlastnictví vodohospodářské infrastruktury, jako je například dostatečná tvorba prostředků na plnění plánů financování obnovy, pak proti této formě dotace nelze nic namítat,“ říká Oldřich Vlasák a pokračuje: „Ostatně stávající právní úprava, podle níž se řídí tvorba cen vodného a stočného, toto umožňuje. Bohužel jsme však často svědky dotace provozu především ve formě absolutní rezignace na vytváření potřebných prostředků na budoucí obnovu. Takový velmi častý způsob »dotace« provozu nelze v žádném případě považovat za pozitivní věc.“

Druhou věcí je podle Oldřicha Vlasáka následné **zkreslení výše plateb za vodné a stočné** v případě porovnání jak pro samotné vlastníky vodohospodářské infrastruktury, tak pro koncové odběratele. „Z benchmarkingu MZe vyplývá, že většina menších společností vlastněná a provozovaná obcemi cenu vodného a stočného

FOTO: IVAN RYŠAVÝ

Nově zrekonstruovaná a intenzifikovaná ČOV v Žebráku na Berounsku – viz text na str. 15

dotuje a vytváří **záporný kalkulační zisk.** Do budoucna je nutné skončit s adorací nezodpovědných vlastníků vodohospodářské infrastruktury na úkor těch zodpovědných. To je totiž jediná cesta, jak ceny vody objektivně posoudit a zajistit neomezené dodávky kvalitní pitné vody z veřejných vodovodů včetně odvádění a čištění odpadních vod z veřejných kanalizací i pro další generace, tvrdí ředitel SOVAK.“

Pro to, aby byly známy skutečné náklady spojené s provozováním VaK pro veřejnou potřebu, se vyslovuje také mluvčí Ministerstva zemědělství Markéta Ježková: „Vezmeme-li v potaz závěry z materiálu Návrh koncepčního řešení regulace ve vodárenství schváleného vládou ČR v roce 2015, je třeba vnímat, že **cílovým stavem oboru VaK je zajištění jeho udržitelnosti a jeho postupný rozvoj včetně kvalitní plynulé a bezporuchové dodávky pitné vody pro odběratele a čištění odpadních vod za přijatelné ceny.** Za účelem dosažení těchto cílů je nutné, **aby provoz a obnova VaK byly dlouhodobě samofinancovatelné.**“

Proto je podle Markéty Ježkové důležité, aby byly známy **skutečné náklady spojené s provozováním vodovodů nebo kanalizací** pro veřejnou potřebu. Na druhou stranu mají subjekty zmocněné k úplatě vodného a stočného možnost dotovat cenu vodného a stočného z jiných zdrojů. To je, jak dále uvádí mluvčí, **častý případ především u obcí, které si provozování VaK zajišťují ve vlastní režii** a snaží se o zachování nízké ceny vodného a stočného tím, že cenu dotují z obecního rozpočtu.

„Je zřejmé, že jednoznačnou snahou by mělo být, aby tato služba měla adekvátní cenu ve vztahu k hospodaření – a zejména k dlouhodobé udržitelnosti. Ovšem za podmínky **sociální únosnosti. Neopodstatněné nízké ceny vodného a stočného nejsou a nemohou být odrazem péče řádného hospodáře** a mohou být do budoucna velice rizikové, tj. mohou vést ke **zhoršování kvality služby** jako takové. Pokud by tedy vlastníci vodohospodářské infrastruktury dotovali její provoz z výnosů svých lesů, aby zajistil neadekvátní cenu vodného a stočného, nebylo by to možné považovat za příklad dobré praxe a stabilní řešení. Pokud by si však vlastníci tímto způsobem vytvářeli či nadlepšovali rezervu finančních prostředků

na obnovu VaK, nelze takový přístup zpochybňovat,“ dodává Markéta Ježková.

PROFESIONALITĚ A KVALITĚ PŘEJE FÉROVÁ SOUTĚŽ

Diskuse o současnosti i budoucnosti českého (a moravského i slezského) vodárenství je v posledních letech stále zřetelnější. Nejčastěji probíraným tématem je to, zda pro vodohospodářskou infrastrukturu je vhodnější soukromý nebo municipální provozovatel.

Na již zmíněném semináři Fakta o vodě, který se uskutečnil v červnu v Poslanecké sněmovně pod záštitou jejího místopředsedy **Ing. Jana Bartoška**, se upozorňovalo i na rizika jednostranné preference městských, resp. obecních provozovatelů VaK.

Jedním ze závěrů semináře proto bylo konstatování, že **jedinou cestou, jak se v oboru posunout dál v kvalitě a profesionalitě, je zachovat soutěž mezi všemi druhy provozních modelů.**

CO FUNGUJE, NENÍ NUTNÉ MĚNIT

Buď jak buď, nejrozšířenější variantou provozování VaK v České republice je stále tzv. oddělný model provozování, kdy vlastník vodovodu nebo kanalizace uzavřel smlouvu o provozování vodovodu nebo kanalizace s provozovatelem ve smyslu § 8 odst. 2 zákona č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů.

Nicméně i resort zemědělství v poslední době zaznamenává **trend zvyšování majetkového vlivu v provozních společnostech vlastníky VaK**, tj. zejména městy a obcemi. Jde např. o změny ve Vodárně Plzeň a. s. a aktuálně uveřejněné změny ve vlastnictví provozní společnosti Severočeské vodovody a kanalizace a. s. od ledna 2019, stejně jako třeba diskutované otázky spojené s provozováním vodohospodářské infrastruktury v Praze.

„Do budoucna očekáváme aktualizace provozních smluv všude tam, kde k tomu ještě nedošlo,“ říká Markéta Ježková. „Jde zejména o **otázky výše nájemného a dělení zisku z provozní činnosti mezi provozovatelem a vlastníkem.** U nových smluv předpokládáme, že vlastníci využijí v rámci výběrových řízení všech dostupných zkušeností, které povedou k maximálně vyváženým smluvním vztahům s cílem **zajištění bezproblémového zásobování obyvatelstva a dalších odběratelů pitnou vodou i efektivní likvidaci odpadních vod neohrožující životní prostředí.** To vše za podmínek udržitelnosti vodohospodářské infrastruktury VaK stávající i nově budované a za podmínky zachování sociálně únosných cen vodného a stočného.“

Výkonný ředitel SMO Pavel Drahovzal uzavírá: „Pokud spolupráce města, obce či svazku obcí v roli vlastníka VaK s provozovatelem ze soukromého sektoru funguje, není nutné ji zásadně měnit. Asi nejdůležitější je **aktivní přístup dané společnosti při řešení problémů a také dostatečná péče o vodohospodářskou infrastrukturu.**“ ■

IVAN RYŠAVÝ